

GABRIEL FAURE

ΗΜΕΡΑ ΕΟΡΤΗΣ

ΕΙΣ ΜΙΑΝ ΠΡΑΞΙΝ*

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΙΑΚΩΒΟΣ ΔΕ ΒΕΡΝΕΪΓ, 30 ἐτῶν.— ΜΑΡΘΑ, σύζυγός του, 25 ἐτῶν.—

ΣΥΖΕΤ, κόρη των, 4 ἐτῶν.— ΛΟΥΚΙΑ ΒΕΡΝΑΡ, 28 ἐτῶν.—

ΖΑΚΕΛΙΝΑ, κόρη της, 6 ἐτῶν.— ΙΩΑΝΝΗΣ, θιαλαμηπ.— ΜΑΡΙΑ, καμαριέρα.

Ἐποχή σύγχρονος, εἰς μίαν πλουσίαν ἑπανλιν πλησίον τοῦ Τούρ.

[Μεγάλη αἴθουσα, εἰς τὸ βάθος τῆς ὁποίας ἄνδερρον ὑελόφρακτον, διὰ τοῦ ὁποίου διαφαίνεται φωτεινὸν καὶ ὥραϊον τοπίον καλοκαιρινόν. Ἀριστερᾷ μία θύρα φέρει πρὸς κλίμακα ἄγουσαν πρὸς τὸ πάρκον. Δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ θύραι ἐσωτερικαί. Τὸ δωμάτιον κοσμεῖται μὲ φυτὰ πράσινα καὶ γιρλάνδες. Εἰς πολυάριθμα βάζα, ἄνθη. Ἐπιπλα, καναπέδες, πολυθρόναι κλπ. Εἰς τὸ μέσον τραπέζι μὲ λευκώματα, μπιμπελό, καὶ κορνιζαρισμένες φωτογραφίες.]

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

(Ὑψουμένης τῆς αὐλαίας ἡ Μαρία καθαρίζει τὰ ἄνθη ἀπὸ τὰ ξηρὰ φύλλα, τὰ ὁποῖα δίδει ἐν πρὸς ἐν εἰς τὴν Μάρθαν, ἥτις τὰ τοποθετεῖ εἰς βάζα. Ἡ Συζέτ διασκεδάζει κατασκευάζουσα ἓνα μπουκέτο).

Μάρθα (πρὸς τὴν Μαρίαν). Δόσε μου ἐκεῖνα ποῦ ἔχουν μακρύτερα κοτσάνια.

Μαρία (ἀναζητοῦσα καὶ τεινουσα τὰ ἄνθη). Ὅριστε. Εἶνε γὰρ ρύφαλα.

Μάρθα. Δὲν ἔχετε ἱριδες; Εἰς τὰ μεγάλα αὐτὰ βάζα θὰ ἐπὶ γαιναν πολὺ καλὰ.

* ΣΗΜ.— Τὸ μικρὸν τοῦτο δραματικὸν ἔργον εἶνε ἀπὸ τὰ ὥραιότερα τοῦ συγχρόνου Γαλλικοῦ Θεάτρου. Παιχθὲν τὴν 5 Ἰουλίου 1911 εἰς τὴν Comedie Francaise ἔτυχε θριαμβευτικῆς ἐπιτυχίας. Οἱ κράτιστοι τῶν κριτικῶν ἐξῆρον καὶ ἐτόνισαν τὴν πρωτοτυπίαν, τὴν λεπτότητα καὶ τὴν

Μαρία. "Οχι κυρία. 'Αλλ' ἂν ἐπιθυμήτε, μπορῶ νὰ τρέξω ἔως τὸν κῆπο νὰ βρῶ.

Μάρθα. Ναί.

Μαρία. Πηγαίνω ἀμέσως. Μόλις δέκα λεπτά θὰ κάμω.

Συζέτ. Μαμά, θὰ πάω κι' ἐγώ.

Μάρθα. "Οχι, Συζέτ, εἶνε μακριὰ γιὰ σέ· θὰ μείνης μαζί μου νὰ με βοηθήσης νὰ κάμουμε τὰ μπουκέτα. (*Ἡ Μαρία ἐξέρχεται*).

Συζέτ (*ἀποθέτουσα εἰς τὸ τραπέζι τὸ μπουκέτο της καὶ πλησιάζουσα εἰς τὴν μητέρα της*). Πές μου, μαμᾶ, τί θὰ 'πῇ «ἐπέτειος»;

Μάρθα. Εἶνε πολὺ δύσκολο νὰ ἐξηγηθῇ σ' ἓνα μικρὸ κορίτσι σὰν κι' ἐσέ... Αἶ, πῶς νὰ σοῦ πῶ; Εἶνε μία ἑορτὴ εἰς ἀνάμνησιν ἑνὸς πράγματος...

Συζέτ. Τίνος πράγματος;

Μάρθα. 'Εξαρτᾶται... Ἄλλοτε εἶνε γιὰ ἓνα θλιβερόν πρᾶγμα... ἄλλοτε, ὅπως σήμερα παραδείγματος χάριν, εἶνε γιὰ ἓνα εὐτυχισμένο πρᾶγμα... Ὅλα αὐτὰ τὰ ἄνθη εἶνε γιὰ νὰ ἐνθυμίσουν, ὅτι πρὸ πέντε χρόνων ἐγνώρισα τὸν πατέρα σου.

Συζέτ. Μὰ πρὶν δὲν τὸν ἐγνώριζες;

Μάρθα. "Οχι, φυσικά.

Συζέτ. Καὶ τί ἔκαμνε ὁ μπαμπᾶς προτῆτερα;

Μάρθα. Τί ἔκαμνε; Ρώτησε τὸν ἴδιον. Νά τος.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΜΑΡΘΑ, ΣΥΖΕΤ, ΙΑΚΩΒΟΣ καὶ ἔπειτα ΙΩΑΝΝΗΣ

(Ὁ Ἰάκωβος ἐμφανίζεται μὲ χαρτιὰ στὸ χέρι).

Συζέτ (*τρέχουσα πρὸς αὐτόν*). Καλημέρα, μπαμπᾶ!

Ἰάκωβ. (*ἀποθέτων τὰ χαρτιὰ του ἐπὶ τινος ἐπίπλου, σκύβει καὶ φιλεῖ τὴν Συζέτ*). Καλημέρα, Σούζ μου! ὦ! πόσο εἶνε ἑμμορφα ἔδῳ μέσα!

Συζέτ (*σοβαρῶς*). Αὐτὰ ὅλα γίνονται, διότι προτῆτερα δὲν ἐγνώριζες τὴ μαμᾶ.

Ἰάκωβ. Αἶ;

Μάρθα. Εἶνε ἀστεία αὕτῃ ἡ Συζέτ. Ὅσο πάει καὶ γίνεται πολὺ περίεργη. Πρὸ ὀλίγου μ' ἐρώτησε τί εἶνε «ἐπέτειος» καὶ ἔπειτα «τί ἔκανες προτοῦ σέ γνωρίσω.»

Ἰάκωβ. (*γελῶν*). Τί ἔκανα προτοῦ γνωρίσω τὴ μαμᾶ σου; Αἶ, λοιπόν, ἤμουν δυστυχῆς καὶ ἔπειτα ἔγινα εὐτυχῆς... Κατάλαβες;

Συζέτ (*μὲ ὕψος σοβαρόν*). Ναί. (*Ξαναγυρίζει εἰς τὸ μπουκέτο της*).

Ἰάκωβ. (*κυτιάζων τὴν διακόσμησην τῆς αἰθούσης*). Λαμπρά! Ἡ

ψυχολογικὴν του δύναμιν, ἔκτοτε δὲ ἀναβιβάζεται συχνὰ ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Τὸ 'Εθνικὸν Ἡμερολόγιον, ἂν καὶ προωρισμένον νὰ κατοπτρίζη κυρίως καὶ μόνον τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν, φρονεῖ οὐχ ἥττον ὅτι παρέχει εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ σπανίαν πνευματικὴν ἀπόλαυσιν παραθέτον ὅδε τὸ μικρὸν αὐτὸ ἀριστοῦργημα κατ' ἐπιτυχὴ μετάφρασιν τοῦ ἡμετέρου ἐν Παρισίοις συνεργάτου κ. Κ. Καίροφύλα.

γυρλάνταις ὄλαις πηγαίνουν πολὺ ὥραϊα... Πιστεύω πῶς ἡ ἑορτὴ θὰ ἐπιτύχη... Πόσα ἄνθη!

Μάρθα. ὦ! δὲν ἐτελείωσεν ἀκόμη... θὰ ἰδῇς ἀπόψε... Θέλω οἱ προσκεκλημένοι μας νὰ λάβουν τὴν ἐντύπωσιν πῶς εὐρίσκονται εἰς μίαν σέρραν, εἰς ἓνα σωστόν κήπον... Πρέπει ὅλο τὸ σπίτι νὰ φωνάξῃ τὴν εὐτυχίαν μας... Δὲν εἶνε περίεργον; Συνήθως μοῦ φαίνεται πῶς ὁ ἔρως μας δὲν εἶνε πάντοτε ἀρκετὰ κρυφός, πῶς αἱ εὐτυχίαι μας δὲν εἶνε ποτὲ ἀρκετὰ ἀποκλειστικῶς δικαί μας... Θὰ ἤθελα νὰ μὴ τῆς γνωρίζῃ ὁ κόσμος... καὶ σήμερα ἀπεναντίας ἔχω μανίαν νὰ τῆς δεῖξω καὶ τῆς φωνάξω εἰς ὅλους.

Ἰάκωβ. Εἶνε ἀναμφιδόλως ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναμνήσεως... Ὅταν οἱ σύζυγοι ἀγαπῶνται, κάθε ἐπέτειος τοῦ γάμου των μοιάζει σὰν τὴν ἰδίαν τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου... Αἰσθάνεται κανεὶς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιδείξῃ τὴν εὐτυχίαν του. Κι' ἐμεῖς ἀγαπώμεθα σὰν τὴν πρώτην ἡμέραν... καλλίτερα μάλιστα ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν. (Τὴν ἐλκύει πλησίον του).

Μάρθα (ἀφιεμένη). Βέβαια, καλλίτερα ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν.

Ἰακωβ. Μοῦ φαίνεται σὰν ψέμα πῶς ἐπέρασαν πέντε χρόνια ἀπὸ τότε. Σὲ ξαναβλέπω ἀκόμη εἰς τὴν ἑπαυλιν «Καρλότα» μέσα εἰς ἓνα ὄμιλον περιγηγητῶν, ποὺ εἶχαν σταματήσῃ ἐμπρὸς εἰς μίαν ἀλόγην, ἢ ὅποια εἶχεν ἀνθίσει ἐκεῖνο τὸ καλοκαίρι. Θυμᾶσαι; Στὴν κορυφῇ ἐνός ψηλοῦ στελέχους, ποῦ ὑψώνετο ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ πλατεῖα παχύτατα φύλλα, ἦτο ἓνα ἄνθος κίτρινο μισομαραμμένο. Θυμᾶσαι, ποῦ ὁ κηπουρός σὲ μιὰ παράξενη γλῶσσα, μισοῖταλική—μισογαλλική, μᾶς ἐξηγοῦσε πῶς ἡ ἀλόγη δὲν ἀνθίζει παρὰ μιὰ φορά, στὰ σαράντα χρόνια, πῶς ἔως τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἐφαίνετο νὰ εἶχε μαζεῦσει ὅλον τὸ σπέρμα τῆς γιὰ ν' ἀνθίσῃ ἐκεῖνο τὸ καλοκαίρι, τὸ θερμό, καὶ πῶς σὰν μαραθῇ τὸ ἄνθος του, μαραίνεται καὶ τὸ ἴδιο τὸ φυτό;...

Μάρθα. Ναι, ναι!

Ἰακωβ. Μοῦ φαίνεται σὰν ν' ἀκούω ἀκόμα τὰ λόγια ποῦ ἔλεγες, χωρὶς νὰ ὑποπτεῦσαι πῶς κάποιος ἐκεῖ σιμά σου, μαγευμένος ἀπὸ τὴν στιγμὴ ἐκείνη ποῦ σὲ πρωτόβλεπε, εἶχε τὴν ἀδιακρίσιαν νὰ κρυφακούῃ: — «Τί ὥραϊα θὰ ἦταν — ἔλεγες — νὰ εἶχαμεν κι' ἐμεῖς ὁμοίαν τύχην, νὰ μὴ ἀνθίζωμεν παρὰ μίαν μόνην φορὰν εἰς ἓνα μεγάλον ἔρωτα καὶ ν' ἀποθνήσκωμεν μέσα εἰς τὴν ἑξαφίν του!»

Μάρθα. Ναι, ναι, θυμοῦμαι. Ἦμουν κουρασμένη ἀπὸ ὅλα ὅσα με περιστοιχίζαν, τὸν ἀρωματισμένον ἀέρα, τὰ ἄνθη, τὸν ἥλιον... Ἄλλ' ἀποτόμως, σὰν νὰ ἐδοκίμαζα τὴν φυσικὴν αἴσθησιν ὅτι κάποιος με ἤκουε, ἐγύρισα... Καὶ στὴ φωτιὰ τῆς ματιᾶς σου ἐνόησα, ὅτι με εἶχες ἀκούσῃ... Ἐκοκκίνισα καὶ ἡ καρδιά μου κτυποῦσε τόσο δυνατὰ, ὥστε ἐσχημάτισα τὴν ἰδίαν ἐκείνην στιγμὴν τὴν βεβαιότητα ὅτι κατὶ νέον ἤρχιζε δι' ἐμέ...

Ἰάκωβ. Μία ὥραϊα ἀρχὴ μυθιστορήματος.

Μάρθα. Θὰ σοῦ ἤρρεσε νὰ μὴ γίνῃ παρὰ μόνον ἐν μυθιστορήμα...

Ἰάκωβ. Κακὴ... Εἶνε ἀλήθεια... στὴν ἀρχὴ δὲν τὴν ἐφαντά-

σθηκα παρά ὡς τὴν ὥραιότεραν τῶν περιπετειῶν. Δὲν ἐπίστευα ὅτι μετὰ τινας ἐβδομάδας θὰ ἐκάμναμεν τὴν πλέον ἁρμονικὴν καὶ ταιριαστὴν οἰκογένειαν. Τί τὰ θές; Ὑπῆρξα πάντοτε ὀλίγον ἐλαφρὸς... Δὲν ἤμουν, ὅπως σύ, ἓνα πλάσμα καλωσύνης καὶ καθήκοντος... Ἀλλὰ πόσον ἥλλαξα! Σιμά σου ἔγινα ἄλλος ἄνθρωπος. Μοῦ ἐδίδαξες τὴν ἀληθινὴν εὐτυχίαν. (Τὴν σύρει στὴν ἀγκαλιά του).

Μάρθα. Ναί, φίλε μου, εἴμεθα πολὺ εὐτυχεῖς... περισσότερον δὲν εἶνε δυνατόν... (ἐναγκαλίζονται).

Ἰάκωβ. (ἀποσπώμενος καὶ ἀναλαμβάνων τὰ χαρτιά, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀποθέσει εἰσερχόμενος). Πηγαίνω εἰς τὸ ταχυδρομεῖον νὰ δώσω τὰς ἀπαντήσεις εἰς τὰ συγχαρητήρια τηλεγραφήματα ποῦ ἐλάβαμε.

Μάρθα. Πέρασε ἀπὸ τὸ πάρκο, γιὰ νὰ πᾶς γρηγορώτερα.

Ἰάκωβ. Ἔχεις δίκην... Σ' ἓνα τέταρτο θὰ γυρίσω... Ἀντίο, Συζέτ...

Συζέτ. Ἀντίο, μπαμπᾶ. (Ὁ Ἰάκωβος ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ πάρκου. Ἡ Συζέτ πλησιάζει τὴν Μάρθαν, ἣ ὁποία ἐπανῆλθεν εἰς τὰ μπουκέτα της). Θές νὰ σέ βοηθήσω, μαμᾶ;

Μάρθα. Ναί... δόσε μου ἓνα βόδο... ἀλλὰ πρόσεχε... μὴ σέ κεντήσῃ.

Συζέτ. Ἡσύχασε, μαμᾶ. Εἰμαι τὴν πλεῖα μεγάλη...

Μάρθα (γελῶσα). Ποιὸς σοῦ τὸ εἶπε;

Συζέτ. Κανένas... Εἶνε δική μου ιδέα.

Μάρθα. Εἰσαι ἓνα ἀγγελουδι! (Τὴν φιλεῖ).

Ἰωάν. (εἰσερχόμενος ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν θύραν). Ὁ κύριος δὲν εἶνε ἐδῶ;

Μάρθα (στρεφομένη). Ὁχι. Μόλις ἐξῆλθε. Θὰ γυρίσῃ σέ λίγα λεπτά. Τὸν ζητεῖ κανεὶς;

Ἰωάν. Μάλιστα... μία κυρία...

Μάρθα. Τὸ ὄνομά της;

Ἰωάν. Δὲν θέλει νὰ τὸ πῇ, κυρία. Ἦλθε καὶ σήμερα τὸ πρωτὶ, ὅταν ὁ κύριος ἦτο στὸ κυνήγι.

Μάρθα (μετὰ δισταγμόν). Πολὺ καλὰ. Εἶπέ της νὰ ἔλθῃ καὶ ἄς τὸν περιμεῖνῃ ἐδῶ. (Ὁ Ἰωάννης ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΜΑΡΘΑ, ΣΥΖΕΤ, ΔΟΥΚΙΑ, ΖΑΚΕΛΙΝΑ, ἔπειτα ΜΑΡΙΑ

(Ἡ Δουκία ἐμφανίζεται κρατοῦσα τὴν Ζακελίναν ἀπὸ τὸ χέρι. Φορεῖ τουαλέταν ἀπλὴν βαθέος χρώματος. Βλέπousα τὴν Μάρθαν σταματῶ).

Μάρθα (μεταβαίνουσα εἰς προὔπαντήσίον της). Περάστε, κυρία, σὰς παρακαλῶ!

Δουκία (τεταραγμένη). Ἀλλὰ...

Μάρθα. Ὁ σύζυγός μου δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ. Ἄν δὲν βιάζεσθε, μπορεῖτε νὰ τὸν περιμένετε ἐδῶ. Ἐξανάλθατε πάλι;

Δουκία. Μάλιστα, κυρία.

Μάρθα. Θά λυπηθῇ, διότι σᾶς ἔκαμε νά ἐλθῇτε δυὸ φορές.

Λουκία. Συγχωρήσατέ με, κυρία, ἀλλά...

Μάρθα (προσφέρονσα κάθισμα). Σᾶς παρακαλῶ...

Λουκία (λίαν ἀνήσυχος). Φοβοῦμαι μήπως εἶμαι ἀδιάκριτη.

Μάρθα. Καθόλου, κυρία.

Λουκία (καθημένη εἰς τὴν ἄκραν τοῦ καθίσματος). Εὐχαριστῶ...
(Δὲν τολμᾷ ν' ἀτενίσῃ τὴν Μάρθαν. Ἡ Μάρθα κάθεται ἐπίσης. Μα-
κρὰ σιωπῇ).

Μάρθα (ζητοῦσα ν' ἀνοίξῃ ὁμιλίαν καὶ δεικνύουσα τὴν Ζακε-
λίαν). Εἶνε κόρη σας;

Λουκία. Μάλιστα, κυρία.

Μάρθα. Εἶνε χαριτωμένη. (Πρὸς τὴν Συζέτ, ἡ ὁποία ἐπλησίασε
καὶ κυττάζει). Ἔλα, Συζέτ, καλημέρισε τὴν μικροῦλαν. (Μηχανι-
κῶς τὰ δύο παιδιά τείνουν τὰς παρειάς των καὶ ἀλληλοφιλοῦνται.
Καὶ πάλιν σιγῇ). Κατοικεῖτε στὸ Τούρ;

Λουκία. Ὁχι, κυρία. Ἀφῆκα τὸ Παρίσι χθές. Ἦλθα σήμερα τὸ
πρωτ', ἀλλὰ δὲν κατώρθωσα νά συναντήσω τὸν κ. Βερνέϊγ.

Μάρθα. Ἦτο πράγματι στὸ κυνήγι. (Σιωπῇ). Ἐκάματε τὸ τα-
ξίδι, γιὰ νά ἰδῇτε τὸν σύζυγόν μου;

Λουκία (ἐπὶ πλέον ιαρασσομένη). Μάλιστα, κυρία...

Μάρθα. Ἔχετε λοιπὸν σοβαρὰ πράγματα νά τοῦ εἰπῇτε;

Λουκία (ψελλίζουσα). Ναί, κυρία... ἤθελα νά τοῦ μιλήσω γιὰ
παλαιὰς ὑποθέσεις.

Μάρθα. Γιὰ παλαιὰς ὑποθέσεις;

Λουκία. Ναί... γιὰ παλαιὰς οἰκογενειακὰς ὑποθέσεις... διὰ τὰς
ὁποίας ἡσχολήθη ἄλλοτε... (Ἐγείρεται). Ἀλλά... ἄς πηγαίνω...
καὶ ξανάρχομαι...

Μάρθα. Μὰ γιατί;... Σᾶς βεβαιῶ ὅτι σέ λίγη ὥρα, τὸ πολὺ
σ' ἔνα τέταρτο, θά γυρίσῃ. Ἐρχεσθε ἀπὸ τὸ Παρίσι. Μπορεῖτε λοι-
πὸν νά ὑπομείνετε λιγάκι... (Ἡ Λουκία κάθεται ἐκ νέου). Γνωρί-
ζετε τὸν σύζυγόν μου πρὸ πολλοῦ;

Λουκία (πάντοτε λίαν ἀνήσυχος). Μάλιστα, κυρία.

Μάρθα. Σᾶς ζητῶ συγγνώμην. Πράγματι ἐφάνηκα πολὺ ἀδιά-
κριτος νά σᾶς ἐρωτῶ ἔτσι.

Λουκία. Εἶχα σχέσεις... ἄλλοτε... μὲ τὸν κ. Βερνέϊγ.

Μάρθα. Ὅταν ἦτο στὸ Παρίσι βέβαια;

Λουκία. Ναί! Εἶναι πολὺς καιρὸς ἀπὸ τότε.

Μάρθα. Ἐπτά ἕως ὀκτὼ χρόνια τὸ πολὺ.

Λουκία. Ἐπτά-ὀκτὼ χρόνια εἶνε κάποτε πολὺ μακρὸ διάστημα.
Ἐχω ἀλλάξῃ ἀπὸ τότε τόσον, ὥστε ἴσως τῶρα δὲν θά μὲ ἀναγνω-
ρίσῃ, ἂν δὲν τοῦ εἰπῶ τὸ ὄνομά μου.

Μάρθα. Καὶ ὅμως εἰσθε πολὺ νέα ἀκόμῃ...

Λουκία. ὦ! Νέα! (δεικνύουσα τὴν κόρην της, ἡ ὁποία ἐπῆγε
μαζὶ μὲ τὴν Συζέτ καὶ κυττάζει περίεργη τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀντι-
κείμενα). Ὅταν κανεὶς ἔχει θυγατέρα μεγάλην σὰν αὐτήν, δὲν εἶν'
ἔτσι Ζακελίνα; (Ἡ Ζακελίνα στρέφεται κρατοῦσα μίαν κορνίζαρι-

σμένην φωτογραφίαν, τὴν ὁποίαν ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ τραπέζι). "Ελα λοιπόν, μὴ πιάνῃς τίποτε... "Αφῆσε τὴ φωτογραφία ποῦ πῆρες!

Ζακελ. (ἀντὶ νὰ ὑπακούσῃ, τὴν φέρει εἰς τὴν μητέρα της). Κύττα, μαμᾶ!

Λουκία (ὀρίπτουσα βλέμμα ἐπὶ τῆς φωτογραφίας, ἐγείρεται ἀποτόμως καὶ τὴν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Ζακελίνας). Μὰ εἶσαι ἀνυπόφορη!

Ζακελ. (ἐπιμένουσα καὶ ξαναπαίρονουσα τὴν φωτογραφίαν). "Αλλά... μαμᾶ... αὐτὸς εἶνε ὁ μπαμπᾶς!

Μάρθα (λίαν ἀνήσυχος παρακολουθεῖ τὴν σκηνὴν μὲ κάποιον προαίσθημα. Ἀποτόμως σηκώνεται καὶ πιάνει τὴν κόρην ἀπὸ τὸ χέρι). Τί λές;

Λουκία (ζωηρῶς). "Ανοησίες!... μὴ τὴν ἀκοῦτε!

Μάρθα (δεικνύουσα τὴν φωτογραφίαν εἰς τὴν κόρην). Γνωρίζεις αὐτὸν τὸν κύριον;

Ζακελ. Ναί... καλέ... εἶνε ὁ μπαμπᾶς... ὁ μπαμπᾶς μου ποῦ εἶνε στὴν "Αμερικὴ...

Λουκία. Σᾶς παρακαλῶ, κυρία, μὴ τὴν ἀκοῦτε... Δὲν ξέρει τί λέει!... "Απατάται... Τὴν γελᾷ μιὰ ὁμοιότης... Σᾶς παρακαλῶ, ἀφήσατέ με νὰ φύγω... "Εκαμα ἄσχημα νὰ ἔλθω... Σᾶς ζητῶ συγγνώμην... ἀφήστε με νὰ φύγω... (ὑποχωρεῖ πρὸς τὴν θύραν).

Μάρθα. "Οχι... διότι... τώρα πρέπει νὰ μοῦ ἐξηγηθῇτε... "Η ἐπίσκεψίς σας... ἡ ἐπιμονή σας νὰ ἰδῇτε τὸν σύζυγόν μου... ἡ ἄρνησις νὰ μοῦ πῆτε τὸ ὄνομά σας... ἡ ταραχή σας... τὰ λόγια τοῦ παιδιοῦ... ὅλα τέλος μοῦ λέγουν πῶς εἶνε κάτι ποῦ ἄγνοῶ... πῶς ὑπάρχει κάποιον μυστήριον. Τέλος ἤλθατε... καὶ δικαιοῦμαι νὰ ζητήσω μιάν ἐξήγησιν. (Τὴν ἐρωτᾷ δι' ἐνὸς κινήματος). Σιωπάτε. (Χωρὶς νὰ παύσῃ νὰ παρατηρῇ τὴν Λουκίαν, ἀπομακρύνει μὲ τὸ χέρι τὰ δύο κορίτσια). Πηγαίνετε, παιδιὰ μου, νὰ παίξετε στὴν ταράτσα... (ἐνῶ τὰ παιδιὰ ἐξερχονται, ἐκείνη ἐξακολουθεῖ ἀτενίζουσα τὴν Λουκίαν, ἣ ὁποία κάτωχρος καὶ τρέμουσα δὲν τολμᾷ νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια. "Η Μάρθα διστάζει ἐπὶ στιγμὴν, ἔπειτα προχωρεῖ ἐν βῆμα πρὸς τὴν Λουκίαν καὶ τὴν ἐρωτᾷ:.) Εἰσθε ἡ δεσποινὶς Λουκία Βερνάρ...

Λουκία (χαμηλώνουσα τὴν κεφαλὴν). Μάλιστα, κυρία!

Μάρθα. Καὶ ἡ κόρη ἐκείνη;

Λουκία. Διατί νὰ ὑποκρίνωμαι περισσότερο; Εἶνε κόρη τοῦ κ. Δὲ Βερνέιγ.

Μάρθα (φέρουσα τὸ χέρι εἰς τὸ στήθος). "Α!

Λουκία (ἐγείρομένη). Βλέπετε πολὺ καλὰ ὅτι πρέπει νὰ ἀποσπῶ, ὅτι δὲν μπορῶ νὰ μείνω περισσότερο ἐδῶ... "Ερχομένη δὲν ἐπίστευα ὅτι θὰ εὑρεθῶ μπροστὰ σας... Σᾶς ζητῶ συγγνώμην... Δὲν ἔπρεπε νὰ μείνω... "Ετσι δὲν θὰ ἐμανθάνατε ἐκεῖνο ποῦ ἤθελα νὰ πῶ μόνον εἰς τὸν κύριον Βερνέιγ... Συγχωρήσατέ με... "Αφήστε με νὰ φύγω...

Μάρθα. Σᾶς παρακαλῶ, ἀπεναντίας νὰ μείνετε... Ἐχῶ τὸ δ: καίωμα νὰ μάθω διατί ἤλθατε.

Λουκία. Ἐκαμα ἄσχημα.

Μάρθα. Πρὸς ποῖον σκοπόν;

Λουκία. Δὲν ξέρω...

Μάρθα. Ποίᾳ εἶνε ἡ σκέψις σας;

Λουκία. Ἡ σκέψις μου; (κάμνει ἄσφαλές κίνημα).

Μάρθα. Ναί... τί θέλετε ἀπὸ τὸν σύζυγόν μου;

Λουκία. Ἦθελα μόνον νὰ τὸν ἰδῶ... νὰ τοῦ μιλήσω... νὰ τοῦ εἰπῶ πῶς ὅταν μ' ἀφῆκε, δὲν ἤξευρε ὅτι ἐπρόκειτο ν' ἀποκτήσω ἕνα παιδί... ὅταν ἔφυγε διὰ τὴν Ἀμερικὴν...

Μάρθα (ξηρῶς). Δὲν πῆγε ποτὲ στὴν Ἀμερικὴν...

Λουκία. Ἀ! (Ἐννοεῖ ὅτι ἡ προδοσία τοῦ Ἰακώβου ὑπῆρξεν ἀκόμη σκληροτέρα ἀπὸ ὅ,τι τὴν ὑπέθετε καὶ τὸ πρόσωπόν της οὐσιᾶται εἰς ἔκφρασιν ἄλγους). Λοιπόν, ὅταν μὲ ἐγκατέλειψεν, ἠγνόει τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν μὲ ἄφηνεν... Ἐπειδὴ ἐπίστευα ὅτι πράγματι εἶχε φύγει, δὲν ἤξευρα ποῦ νὰ τοῦ γράψω. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤξευρα κανένα ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του, οὔτε τοὺς φίλους του, δὲν μπόρεσα νὰ τοῦ ἀναγγείλω τὸ γεγονός...

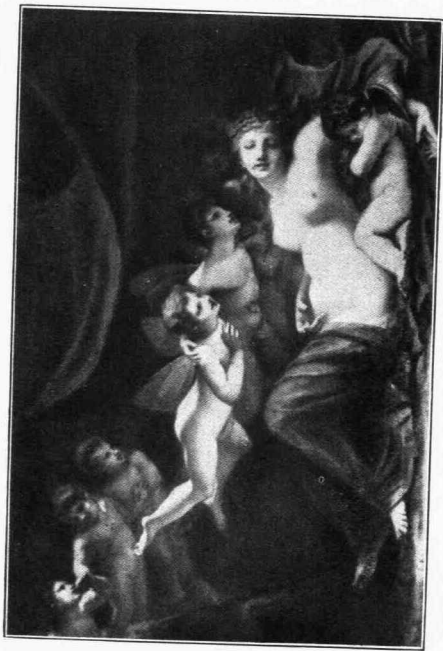
Μάρθα. Ὡστε δὲν ξεύρει τίποτε;

Λουκία. Ὁχι, κυρία... Ὁ κ. Βερνέϊγ δὲν γνωρίζει τίποτε... Καὶ σᾶς δρκίζομαι εἰς ὅ,τι ἔχω ἱερώτερον... στὴν κόρη μου, πῶς δὲν εἶχα καμμίαν ὑστεροβουλίαν ἐρχομένη ἐδῶ... Ἐννοεῖτε καλὰ ὅτι ἔξ χρόνια τώρα συνειθῆσα στὴν ἰδέα, ὅτι ἐκεῖνος δὲν μὲ ἤθελε πλέον, ὅτι μὲ ἀφῆκεν ἐκουσίως, μ' ἐλησμονήσεν... Στὴν ἀρχὴ ἐπίστευσα, ὅτι θὰ ἔξαναγύριζε... κι' ἔζησα μ' αὐτὴν τὴν ἐλπίδα. Ἐπειτα, ὦ, ἔπειτα... ἐδοκίμασα κάθε εἶδος πόνο καὶ θλίψι... Ἡ μητέρα μου πέθανε... Γιὰ ν' ἀναθρέψω τὴ Ζακελίνα, ἐδαπάνησα σιγά-σιγά τῆς λίγες χιλιάδες φράγκα, ποῦ μ' ἀφῆκε ἡ μητέρα μου... Εὐτυχῶς εἶμαι πολὺ καλὴ μουσικός. Δίδω μαθήματα πιάνου καὶ κατορθώνω νὰ κερδίζω, μὲ κόπο ἀλλ' ἐντίμως, τὸ ψωμί μου. Προχθές, ὅταν ἔμαθα τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Βερνέϊγ — διότι ὅλα αὐτὰ τὰ ἔμαθα ταυτοχρόνως... ὅτι ἐζοῦσε... ὅτι κατοικοῦσε ἐδῶ... ὅτι ἦτο νυμφευμένος... Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ἔμαθα τυχαίως... ἐνῶ ἐδιδάβαζα σὲ μίαν ἐφημερίδα τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐορτῆς, τὴν ὁποίαν ἐμελλε νὰ δώσῃ ἀπόψε... Ἀ! μπορῶ τώρα πολὺ καλὰ νὰ σᾶς τὸ ἐξομολογηθῶ. Ἡ πρώτη μου κίνησις ἦτο νὰ ἔλθω ἐδῶ νὰ κάμω κάποιαν τρέλαν... δὲν ἤξεύρω κι' ἐγὼ τί... Ἀλλ' ἐκρατήθηκα... Ἐσκέφθην... εἶδα, ὅτι ἐκεῖνος δὲν ἦτο παρὰ κατὰ τὸ ἡμῖς ἐνοχος... Καὶ ἔπειτα δὲν ἤξευρε τὴν γέννησιν τῆς Ζακελίνας... Δὲν ὑπῆρξα δι' αὐτὸν παρὰ ἕνα ἀπὸ τὰ συνειθισμένα καπρίτσια... Αὐτὴ εἶνε ἡ ζωὴ — κτηνώδης καὶ ἀδικαιολόγητος ζωὴ — ἀλλ' ἐναντίον τῆς ὁποίας εἶνε περιττὸν νὰ ἐξεγερθῇ κανεὶς. Σᾶς ζητῶ συγγνώμην διότι σᾶς λέγω ὅλα αὐτά...

Μάρθα. Ἐμπρός... Ἐμπρός...

Λουκία. Ἦθελα νὰ τοῦ γράψω. Ἦρχισα πλέον ἀπὸ δέκα ἐπι-

ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑΝ

Ο ΥΠΝΟΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ. — (᾽Εργον τοῦ Brad'hon)

στολάς. Καί ὅλας τὰς ἔσχισα. Δὲν κατώρθωσα νὰ τοῦ παραστήσω καθὼς πρέπει ὅλα τὰ πράγματα. Καί σιγά-σιγά μοῦ ἐγεννήθη ἡ ἐπιθυμία νὰ τὸν ξαναἰδῶ. Γιατί; Δὲν ἤξεύρω ἀκριβῶς. Διὰ νὰ τὸν ἰδῶ κατ' ἀρχὰς ἀπλῶς, νὰ τοῦ δείξω τὴν κόρην του, νὰ τοῦ εἰπῶ ὅτι δὲν ὑπῆρξα εὐτυχής... Ἰδοὺ τί ἤθελα... Ἀλλὰ τώρα ποῦ εἶμαι ἐδῶ, θὰ προτιμοῦσα νὰ μὴν ἐρχόμουν... Ἀφήστε με νὰ φύγω...

Μάρθα (ἀκόμη λίαν τραχέως). Νὰ φύγετε! Δὲν εἶνε λύσις αὕτη! Προτιμῶ μίαν λύσιν δριστηκίνη... Πρέπει ὁ σύζυγός μου νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν, ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ λάβῃ μίαν ἀπόφασιν. Μιλήστε μου μὲ εὐλικρίνεια. (Πλησιάζει μίαν καρέκλαν εἰς τὴν Λουκίαν, κάθεται καὶ νεύει καὶ εἰς αὐτὴν νὰ καθήσῃ). Τί ἐπιθυμεῖτε;

Λουκία (καθημένη ἐπίσης). Τί ἐπιθυμῶ; Θὰ ἤθελα μόνον νὰ μάθῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀγνοεῖ ἀκόμη... ὅτι ζῶ πάντοτε καὶ ἔχω ἓνα παιδί ἀπὸ αὐτόν.

Μάρθα. Βεβαίως πρέπει νὰ τὰ μάθῃ ὅλα αὐτά... Ἀλλ' ἀφοῦ ἡ τύχη ἠθέλησε νὰ μάθω πρώτη ἐγὼ ἓνα μυστικόν, ποῦ δὲν ἀπευθύνετο παρὰ μόνον εἰς αὐτόν, ἐγὼ πρέπει νὰ τοῦ τὸ εἰπῶ. Ἐχω ἀνάγκην νὰ τοῦ ἐμιλήσω πρὶν ἀπὸ σᾶς... νὰ τὸν ἐρωτήσω...

Λουκία. Εὐχαριστῶ, κυρία. Εἰσθε μητέρα... Καὶ ἐννοεῖτε... καὶ ἔχετε οἶκτον... Βλέπετε ὅτι εἶμαι πτωχὴ γυναῖκα ἀδικημένη ἀπὸ τὴν ζωὴν...

Μάρθα (γινόμενη προαιτέρα). Ναί, θὰ συνηγορήσω διὰ τὴν ὑπόθεσίν σας. Ἀλλὰ πῶς νὰ τοῦ ἀποκαλύψω τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν; Πῶς νὰ τοῦ εἰπῶ αὐτὴν τὴν συνάντησιν καὶ συνομιλίαν; Θὰ θυμώσῃ ἐναντίον σας, διότι ἤλθατε ἐδῶ νὰ προκαλέσετε αὐτὴν τὴν ἱστορίαν, μίαν τέτοιαν ἡμέραν...

Λουκία. Θὰ ἐπιστρέψω λοιπὸν ἀμέσως εἰς τὸ Παρίσι... κι' ἀπὸ ἐκεῖ θὰ τοῦ γράψω...

Μάρθα. Ὅχι... ὅχι! Δὲν μπορῶ νὰ περιμένω τόσο πολύ. Θέλω νὰ τὸ μάθῃ σήμερα... Ἀλλὰ δι' αὐτόν, διὰ σᾶς, δι' ἐμέ θὰ εἶνε καλλίτερον νὰ φανῇ πῶς δὲν ἔχομεν συναντηθῇ, ἀλλὰ ὅτι ἔμαθα ἀπὸ κάποιαν ἄλλην αὐτὴν τὴν ἱστορίαν...

Λουκία. Εἶχα σκεφθῇ κ' ἐγὼ ἐπίσης νὰ τοῦ στείλω μίαν ἀπὸ τὰς φίλας μου...

Μάρθα. Καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἤλθε μία ἀπὸ τὰς φίλας σας; ὦ! ναί. Ἀκοῦστε με! Ἰδοὺ, τί θὰ σχεδιάσωμεν. Σεῖς δὲν εἰσθε δι' ἐμέ ἢ Λουκία Βερνάρ, ἀλλὰ μία φίλη της...

Λουκία. Ἀλλ' ἂν μὲ ἰδῇ;

Μάρθα. Βλέπομεν τότε... Ἀλλὰ δι' ἐμέ δὲν εἰσθε παρὰ μία φίλη ἀποσταλεῖσα ἀπὸ ἐκείνην, διὰ νὰ κάμῃ ἐνήμερον τὸν κύριον Βερνέιγ... καὶ ἀπὸ μίαν οἰανδήποτε σύμπτωσιν... ἀπὸ τὴν φωνὴν τῆς κόρης... παραδείγματος χάριν... θὰ μαντεύσω ὅλα... Θὰ προσπαθήσωμεν κατόπιν νὰ κανονίσωμεν ὅλα αὐτά... Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος — εἴμεθα σύμφωνοι, αἱ; — σεῖς δὲν εἰσθε παρὰ μία φίλη...

Λουκία. Ναί, κυρία, κάμετε ὅπως θέλετε...

Μάρθα (μεταβαίνει διὰ τὰς κυττάξῃ εἰς τὴν ταράτσαν καὶ ἐπαναφέρει τὴν Ζακελίαν εἰς τὴν μητέρα της). Δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ... Θέλετε νάρθῃτε ἀπὸ ἐδῶ; ... Θὰ ἤθελα νὰ μείνω μόνη μίαν στιγμήν, νὰ συγκεντρώσω τὸ πνεῦμα μου, νὰ σκεφθῶ γι' αὐτὸ ποῦ μοῦ συμβαίνει... Ἐλάτε (σύρει μαζί της τὴν Λουκίαν καὶ Ζακελίαν πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν θύραν). Δὲν θὰ περιμένετε πολὺ. Θὰ σᾶς καλέσω ὅταν ἔλθῃ ἡ στιγμή...

Λουκία (στρεφομένη καθ' ἣν στιγμήν διεσκέλιζε τὴν θύραν). Εὐχαριστῶ, κυρία! (Ἐξέρχεται. Ἡ Μάρθα κλείει τὴν θύραν ὀπίσω της. Ἐπανέρχεται καὶ κάθηται εἰς μίαν πολυθρόναν. Φέρει τὸ χέρι στὰ μάτια της ὡς νὰ ἀφυπνίζεται ἀπὸ ὄνειρον. Ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ πάρκου εἰσερχεται ἡ Μαρία, τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ἡ Συζέτ. Ἡ Μαρία φέρει μεγάλην ἀνθοδέσμη).

Μάρθα (ἐγειρομένη ἀποτόμως). Τί συμβαίνει;

Μαρία. Φέρνω τὰ ἄνθη ποῦ ζητήσατε...

Μάρθα. Ἀ! ναί! Ἀλήθεια!... Τὰ ξέχασα... Βάλε τα ἐπάνω στο τραπέζι. Ἀλλ' ἀφήστε με μιά στιγμή... Ἐναγουρίζετε σέ λιγάκι... Πηγαίνετε νὰ μοῦ μαζέψετε ἀκόμη λουλούδια καὶ πρασινάδα... (διακρίνει τὴν Συζέτ). Συζέτ!... (Τὴν παίρνει στὴν ἀγκαλιά της καὶ τὴν φιλεῖ περιπαθῶς). Σούζ μου! Ἀγάπη μου!

Συζέτ. Τί ἔχεις, μαμᾶ;

Μάρθα. Τίποτε... τίποτε, ἀγάπη μου. Πήγαίνε με τὴν Μαρία. Φέρτε μου ὠραῖα ἄνθη... (Ἡ Μαρία καὶ ἡ Συζέτ ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ πάρκου. Ἡ Μάρθα ὀλίπεται ἐπὶ πολυθρόνας καὶ πιάνει τὸ κεφάλι της μετὰ τὰ δυὸ χέρια, ἐτοιμὴ νὰ ξεσπάσῃ εἰς λυγμούς).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΜΑΡΘΑ — ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἰάκωβ. (εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας τοῦ πάρκου). Βλέπεις δὲν ἄργησα πολὺ! (Ἀποθέτει τὸ καπέλο του καὶ πηγαίνει πρὸς τὴν Μάρθαν, ἣ ὁποία μένει ἀκίνητος, ἀπεροφημένη ἀπὸ τὰς σκέψεις της). Τί ἔχεις; (σιγῇ). Τί βαθεῖται σκέψεις!

Μάρθα. Βαθύτεραι ἀπ' ὅ,τι φαντάζεσαι...

Ἰάκωβ. Τί συνέβη κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου; Σ' ἄφησα γελαστή καὶ εὐθυμὴ πρὸ δέκα λεπτῶν, καὶ σ' εὗρίσκω τώρα ταραγμένη.

Μάρθα. Ὑπάρχει κάποιος λόγος...

Ἰάκωβ. Μὰ ποῖος λοιπόν;... Μίλησε... Ἄν δὲν εἶχα συναντήσῃ ἀπέξω τώρα δὴ τὴν Συζέτ, θὰ ἐπίστευα πῶς συνέβη κανέν δυστύχημα...

Μάρθα. ὦ! δὲν πρόκειται διὰ τὴν Συζέτ...

Ἰάκωβ. Ἀλλὰ γιατί λοιπόν;

Μάρθα. Μόλις ἔφυγες ἐδέχθην μίαν ἐπίσκεψιν.

Ἰάκωβ. Ποίαν;

Μάρθα. Μίαν ἐπίσκεψιν... τὴν ὁποίαν οὔτε σύ, οὔτε ἐγὼ ἐπεριμέναμεν διόλου...

Ἰάκωβ. Μὰ ποίαν;

Μάρθα. Μίαν φίλην τῆς δεσποινίδος Λουκίας Βερνάρ...

Ἰάκωβ. Μίαν φίλην τῆς δεσποινίδος Λουκίας Βερνάρ;

Μάρθα. Ναί.

Ἰάκωβ. Καί τί σέ ἤθελε;

Μάρθα. Ἐμέ, τίποτε... Ἐσένα ζητοῦσε νά ἰδῇ... Ἀλλά ἡῦρε ἐμένα ἐδῶ... Καί ἐκ συμπτώσεως ὅλως τυχαίας τὸ μυστικόν τῆς τῆς ἐξέφυγε. Καί ἔμαθα ἐκ μέρους ποίας καί γιατί ἦρχετο...

Ἰάκωβ. Καί γιατί ἦρχετο;

Μάρθα. Θὰ τὸ μάθης... Ἀλλὰ πρῶτα, πές μου, τὴν ἀλήθειαν ὑπὸ ποίας συνθήκας ἐγνώρισες, ἀγάπησες κι' ἀφῆκες τὴν δεσποινίδα Βερνάρ...

Ἰάκωβ. Ἀλλὰ τὸ ξεύρεις, Μάρθα... δὲν σοῦ ἔκρυψα τίποτε ἀπὸ τὸ παρελθόν μου... Σοῦ εἶπα ὅλην τὴν ἀλήθειαν... Ἐγνώρισα τὴν Λουκίαν στὸ Παρίσι, ὅταν ἦμουν φοιτητής. Εἶχαμε τὰ ἴδια γούστα, τοὺς αὐτοὺς ἐνθουσιασμούς. Ἐπηγαίναμε μαζί στὰ κονσέρτα τῆς Κυριακῆς. Ἡ συμπάθεια ποὺ μᾶς ἤνωνεν ἔγινε γρήγορα ἀγάπη στὴν καρδιά ἐκείνης ποὺ δὲν εἶχε ποτὲ ἀγαπήσῃ... Ἡ ἔνωσις αὐτὴ διήρκεσε ἕνα μῆνα... δύο ἴσως... δὲν θυμᾶμαι πλειά ἀκριδῶς. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ἐφοβήθηκα... ἐννοιωθα ὅτι ἔμελλα νὰ δεθῶ πολὺ σφικτά... Ἐξ ἄλλου ὁ πατέρας μου, ἄρρωστος, μ' ἐκαλοῦσε σιμά του. Εἶχε μάθει τὰς σχέσεις μας καί μοῦ ἐζήτηε νὰ τὰς διαλύσω, διὰ νὰ τοῦ δώσω τὴν τελευταίαν αὐτὴν εὐχαρίστησιν... Αὐτὸ ὑπῆρξε σὰν μία δικαιολογία ἀπέναντι τῆς συνειδήσεώς μου... Μὲ λίγα λόγια, ἀπεφάσιζα νὰ διαρρήξω ὀριστικῶς κάθε δεσμόν μαζί της... Ἐνα πρωτ' ἀφῆκα τὸ Παρίσι, ἐπῆγα στὴ Χάδρη, κι' ἀπὸ κεῖ ἐτηλεγράφησα εἰς τὴν Λουκίαν πῶς ἔφευγα γιὰ τὴν Ἀμερικὴν καί θὰ ἐγύριζα σὲ λίγες ἐβδομάδες... Πράγματι, τὸ ξεύρεις, ἐπῆγα κατ' ἀρχὰς στὴν Ἀλγερίαν, ὅπου βρῆκα τὸν πατέρα μου ἐτοιμοθάνατον... Ἐπέρασαν πολλὰς ἐβδομάδες γιὰ τὴν ἐκκαθάριση τῆς κληρονομίας... Ἐπειτα τελείως ἐλεύθερος, χωρὶς συγγενεῖς, ἀρκετὰ πλούσιος ὥστε νὰ μὴ ἐργάζωμαι, ἤρχισα νὰ ταξιδεύω. Ἐπῆγα στὴν Αἴγυπτο καί στὴν Ἑλλάδα. Ἐπέρασα ἕνα σχεδὸν χρόνον στὴν Ἰταλία (τῆς πιάνει τὸ χέρι μὲ περιπάθειαν). Τὰ λοιπὰ τὰ γνωρίζεις...

Μάρθα (ἀποσύρουσα τὸ χέρι της, μὲ φωνὴν ἡρεμον καὶ γλυκεῖαν). Ἀφοῦ ἀγαποῦσες τὴν Λουκίαν,μποροῦσες νὰ τὴν νυμφευθῆς.

Ἰάκωβ. (μουρμουριστά). Φυσικά!

Μάρθα. Γιατί δὲν τὸ ἔκαμες;

Ἰάκωβ. Γιατί; Γιατί ἡ ζωὴ ἔτσι τὸ ἤθελε... Δὲν σοῦ λέγω ὅτι αὐτὸ εἶνε καλὸ καί ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ νυμφευθῶ τὴν νέαν ποὺ ὑπῆρξεν ἡ πρώτη μου φίλη. Ἀλλὰ τί τὰ θέλεις; Καί σὺ ἡ ἰδίᾳ, θὰ παραδέχεσο ὁ ἀδελφός σου νὰ νυμφευθῇ μὲ τὴν ἐρωμένην του, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχη βέβαια στὸ Παρίσι; Ὁχι, βέβαια. Τότε βλέπεις ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἦνε κανεὶς πολὺ αὐστηρὸς. Δὲν εἶνε οὔτε ἥρωες οὔτε ἅγιος. Δὲν σοῦ λέγω ὅτι ἔκαμα καλὰ. Ἐφέρθηκα σὰν ἄνδρας,

σάν ἐγωῖστές... Σημείωσε ἄλλως τε ὅτι ἡ Δουκία τοῦ παρεδόθη ἐλευθέρως, ἐκτὸς πάσης ιδέας μέλλοντος γάμου, καὶ ὅτι δὲν τῆς ὑποσχέθηκα ποτὲ ἐκεῖνο ποῦ ἤξευρα ὅτι δὲν μπορούσα νὰ κάμω...

Μάρθα. Ἔστω! Ἀλλὰ μπορούσες νὰ φροντίσῃς λιγάκι γι' αὐτήν, νὰ μάθῃς τί ἀπέγινε...

Ἰάκωβ. Ναί, εἶνε ἀλήθεια!

Μάρθα. Ἴσως εἶνε δυστυχής...

Ἰάκωβ. Δὲν ἦτο μόνη. Ἐξοῦσε μὲ τὴν μητέρα της μὲ κάποιαν σχετικὴν ἀνεσιν... Ὑποθέτεις ὅτι θὰ τὴν ἀφῆνα ἔτσι, ἂν ἤξευρα ὅτι ἦτο πτωχή;

Μάρθα. Ὅχι, φίλε μου, δὲν σοῦ κάμνω τὴν προσβολὴν αὐτὴν. Ἀλλὰ δυνατόν νὰ πέθανε ἡ μητέρα της... ἐκεῖνη ἴσως εἶνε τώρα σὲ οἰκονομικὴν στενοχωρίαν... Καὶ ἔπειτα τὰ χρήματα δὲν θεραπεύουν ὅλα... Ἀφοῦ σὲ ἀγαποῦσε, θὰ ὑπέφερε βέβαια...

Ἰάκωβ. Περισσότερο ἀπὸ ἐμὲ ἴσως... Ἀλλ' εἰμαι βέβαιος ὅτι παρηγορήθη πρὸ πολλοῦ... Θὰ πανδρεύθηκε βέβαια, θάγινε μητέρα.

Μάρθα. Κύττα τί εἶνε οἱ ἄνδρες!.. Δὲν μπορούν νὰ παραδεχθοῦν ὅτι ἐμεῖς ἀγαπᾶμε διαφορετικὰ ἀπὸ αὐτοὺς, βαθύτερα... (Σηκώνεται). Λοιπόν, φίλε μου, ὑπόθεσε ὅτι ἡ δεσποινὶς Βερνάρ, πιστεύσασα τὸ ταξίδι σου, σὲ περιμένει πάντοτε...

Ἰάκωβ. Λοιπόν;

Μάρθα. Τί θὰ ἔκαμνες;

Ἰάκωβ. Τί θὰ ἔκαμνα;

Μάρθα. Ναί.

Ἰάκωβ. Δὲν θὰ ἔκαμνα τίποτε.

Μάρθα. Αὐτὴ δὲν εἶνε ἀπάντησις... Σὺ ὁ ἴδιος τοῦ εἶπες ὅτι ἡ δεσποινὶς Βερνάρ σὲ ἡγάπα εἰλικρινῶς.

Ἰάκωβ. Ἀλήθεια.

Μάρθα. Λοιπόν, ἡ δεσποινὶς Βερνάρ δὲν ὑπανδρεύθη ποτὲ καὶ σὲ ἀγαπᾶ πάντοτε...

Ἰάκωβ. Τί θές νὰ σοῦ πῶ; Εἰμαι στενοχωρημένος. Ἀλλ' ἐγώ, τὸ ξεύρεις πολὺ καλὰ, δὲν ἀγαπῶ παρὰ ἐσέ... (θέλει νὰ πάρῃ τὴν Μάρθαν στὴν ἀγκαλιά του).

Μάρθα (ἀποσπασμένη). Περίμενε, φίλε μου. Ὑπόθεσε τώρα. (Σταματᾷ ὥσθι διστάζουσα νὰ ἐξακολουθήσῃ). Ναί, ὑπόθεσε ὅτι ἡ δεσποινὶς Βερνάρ ἔχει ἓνα παιδί ἀπὸ ἐσέ!

Ἰάκωβ. Ἀλλ' εἶνε τρέλα! Ἔλα δά! Δὲν ἀμφιβάλλεις, ὑποθέτω, διὰ τὸν λόγον μου; Νομίζεις ὅτι ἠθέλησα νὰ σοῦ κρύψω τίποτε; Ἐνα παιδί; Ἀδύνατον!

Μάρθα. Ἀλλ' ὅχι, ὅχι, φίλε μου, δὲν βλέπω τίποτε τὸ ἀδύνατον. Σὺ μόνος σου τοῦ εἶπες ὅτι ἀνεχώρησες ἀποτόμως, χωρὶς νὰ τὴν εἰδοποιήσῃς, καὶ ὅτι ἔπειτα δὲν ἔμαθες πλέον εἰδήσεις της... Μποροῦσε λοιπὸν ἐκεῖνη...

Ἰάκωβ. (διακόπτει τεταραγμένος). Ἔστω! Ἀλλὰ γιατί νὰ φαντάζεσαι τέτοιες ὑποθέσεις; Εἶνε ἀκατανόητον!

Μάρθα. Νομίζεις, φίλε μου.

Ἰάκωβ. Βέβαια.

Μάρθα. Λοιπὸν μάθε ὅτι... ἡ γυναῖκα ἐκείνη... ἦλθε ἐδῶ μ' ἓνα κοριτσάκι... δικό σου παιδί!...

Ἰάκωβ. Δικό μου;

Μάρθα. Ναί, φίλε μου. Ἐχεις ἓνα ἀκόμη κοριτσάκι σὰν τὸ δικό μας.

Ἰάκωβ. Τὸ εἶδες;

Μάρθα. Πρὸ ὀλίγου, ἐδῶ δά... Συνήντησε τὴν Συζέτ, καὶ τὰ δυὸ μαζί, ἀγνοοῦντα τὸ δρᾶμα ποῦ ἐξειλίσσεται, ἐφιλήθησαν κι' ἔπαιξαν μαζί...

Ἰάκωβ. Μάρθα, σέ παρακαλῶ... πές μου ὅτι ὄνειρεύομαι...

Μάρθα. Ὅχι, φίλε μου... Κι' ἐγὼ ἐπίσης θὰ ᾔθελα νὰ ᾔτο ὄνειρο... Ἀλλὰ δυστυχῶς οὔτε ἐγὼ οὔτε σὺ ὄνειρευθήκαμε καὶ τώρα θὰ ἰδῇς τὴν φίλην τῆς δεσποινίδος Λουκίας Βερνάρ...

Ἰάκωβ. (ζωηρῶς). Εἶνε ἀκόμη ἐδῶ;

Μάρθα (δεικνύουσα τὴν ἐσωτερικὴν θύραν). Ναί, ἐκεῖ.

Ἰάκωβ. Μὲ τὸ παιδί;

Μάρθα. Ναί.

Ἰάκωβ. Τί θὰ γίνῃ;

Μάρθα. Ὅ,τι θέλεις, φίλε μου.

Ἰάκωβ. Ἀλλὰ δὲν ξεύρω... δὲν ξεύρω... Κι' ἐσύ, Μάρθα, τί μὲ συμβουλευεῖς;

Μάρθα. Δὲν ἔχω, φίλε μου, συμβουλὰς νὰ σοῦ δώσω. Αὐτὸ τὸ ζήτημα ἀφορᾷ ἐσέ... Ρώτησε τὴ συνείδησί σου νὰ σοῦ εἰπῇ τί πρέπει νὰ κάμῃς...

Ἰάκωβ. Δὲν ξεύρω πλειά... Ἐσέ μόνον ἀγαπῶ... Δὲν ζῶ παρὰ γιὰ σένα. Ἀλλὰ δὲν μπορῶ ὁμῶς νὰ τὴν διώξω, ἂν εἶνε δυστυχὴς ἐξ αἰτίας τοῦ σφάλματός μου, οὔτε νὰ ἐγκαταλείψω τὸ παιδί αὐτό.

Μάρθα. Ὅ,τι ἀποφασίσῃς, θὰ ᾔνε καλὰ γινόμενο, φίλε μου. (Πηγαίνει πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν θύραν, τὴν ἀνοίγει καὶ κάμνει νεῦμα). Ἐλᾶτε, κυρία...

(Ἡ Λουκία, κρατοῦσα ἀπὸ τὸ χέρι τὴν Ζακελίαν, ἐμφανίζεται, ἀλλὰ σταματᾷ στὸ κατώφλι).

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΜΑΡΘΑ, ΙΑΚΩΒΟΣ, ΛΟΥΚΙΑ καὶ ΖΑΚΕΛΙΝΑ, ἔπειτα
ΜΑΡΙΑ καὶ ΣΥΖΕΤ

Ἰάκωβ. (ἀναγνώριζων τὴν Λουκίαν καὶ μόλις συγκρατῶν μίαν κραυγὴν). Ἄ!

Μάρθα (πρὸς τὸν Ἰάκωβον). Ἴδού ἡ φίλη τῆς Κυρίας Βερνάρ.

Ἰάκωβ. (κυττάζει ἐναλλάξ τὴν Λουκίαν, ἔπειτα τὴν σύζυγόν του. Ἐννοεῖ ὅτι πρέπει νὰ παρατείνῃ τὸ ἀναγκαῖον ψεῦδος, ἀλλὰ δὲν ξεύρει τί νὰ πῇ. Ἐρωτᾷ μὲ τὰ μάτια τὴν Μάρθαν. Ἐκείνη διὰ νεύματος τὸν ἐνθαρρύνει ὅπως ὁμιλήσῃ. Κάμνει ἐν βῆμα πρὸς τὴν Λουκίαν, ἀλλ' ὁμιλῶν κυττάζει διαρκῶς τὴν Μάρθαν, τὴν ὁποίαν φαίνεται συμ-

βουλευόμενος εἰς ἐκάστην φράσιν. Ὅμιλεῖ λίαν βραδέως, ἐν μεγάλῃ ταραχῇ, σταματιῶν σχεδὸν εἰς ἐκάστην λέξιν). Λοιπόν, κυρία, εἰπέτε... εἰς τὴν φίλην σας... ὅτι ἡγνόνουν τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον τῆς ἔκαμα... ὅτι θὰ κάμω κάθε τί διὰ νὰ τὸ ἐπανορθώσω... ὅτι ἀναλαμβάνων τὴν φροντίδα τοῦ παιδιοῦ... ὅτι νὰ μὴν ἔχῃ καμμίαν γι' αὐτὸ ἀνησυχίαν... εἰπέτε τῆς ὅτι θὰ κανονίσωμεν ὅλα αὐτὰ ὀλίγον ἀργότερα... δι' ἐπιστολῆς, ὅπως ἐκείνη θέλει... ἀλλ' ὅχι σήμερα... δὲν μοῦ εἶνε δυνατόν... ἄλλοτε!

Λουκία (ἀνήσυχος καὶ μὴ σκεπτομένη παρὰ τὰ φύγη). Ναί, ναί!

Ἰάκωβ. (ὡς ἄνω). Εἰπέτε τῆς, ὅτι τῆς ζητῶ συγγνώμην... ταπεινῶς συγγνώμην...

Λουκία. Ἐκείνη ἐσυγχώρησεν ἤδη.

Μάρθα (προχωροῦσα πρὸς ἐκείνην). Εἰπέτε ἀκόμα στὴν φίλην σας, πῶς κ' ἐγὼ ἐπίσης ἐπιθυμῶ νὰ τὴν ἀκούω εὐτυχῇ καὶ θὰ ἐνδιαφέρωμαι δι' αὐτήν... (Πλησιάζει καὶ τῆς δίνει τὸ χέρι). Εἰπέτε τῆς ὅτι σὰς ἔσφιξα τὸ χέρι, ὅπως θὰ ἔκαμνα ἂν ἤρχετο ἡ ἰδιά...

Λουκία. ὦ! Εὐχαριστῶ! Εὐχαριστῶ! Τίποτε δὲν θὰ τὴν συνεκίνει περισσότερον... Εὐχαριστῶ!.. (Διευθύνεται πρὸς τὴν θύραν, ἐνῶ ἡ Ζακελίνα μένει κυτιάζουσα τὸν πατέρα τῆς. Ἐκείνη πηγαίνει νὰ τὴν πάρῃ ἀπὸ τὸ χέρι καὶ νὰ φύγουν). Ἐλα, πᾶμε!

Μάρθα. Ὅχι, περιμένετε! (Παίρνει τὴν Ζακελίαν, τὴν ὀδηγεῖ εἰς τὸν πατέρα τῆς, ὁ ὁποῖος τὴν ἀσπάζεται μετὰ συγκινήσεως μεγάλῃς, ἔπειτα τὴν ἐπαναφέρει εἰς τὴν Λουκίαν, ἡ ὁποία τὴν εὐχαριστεῖ διὰ τοῦ βλέμματός λίαν συγκεκινημένη, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ὁμιλήσῃ. Ἡ Λουκία καὶ ἡ Ζακελίνα ἐξέρχονται. Ὁ Ἰάκωβος σωριάζεται εἰς ἐν κάθισμα καὶ κρύβει τὸ κεφάλι του μεταξὺ τῶν χειρῶν του). Ἐμπρός, φίλε μου, θάρρος! Χρειάζεται! Βλέπεις ὅτι κ' ἐγὼ ἔχω θάρρος!... Αὐτὴ εἶνε ἡ ζωή!..

Ἰάκωβ. ὦ! Μάρθα! εἶσαι ἡ καλλίτερη τοῦ κόσμου!..

(Τὴν σιγμὴν ἐκείνην ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ πάρκου εἰσέρχονται ἡ Μαρία καὶ ἡ Συζέτ φέρουσαι ἄνθη).

Συζέτ (πρὸς τὸν Ἰάκωβον). Νά, μπαμπά, ἓνα ὠραῖο μπουκέτο!

Ἰάκωβ. (λαμβάνων μηχανικῶς τὸ μπουκέτο). Ἄ! ναί... ναί! Ἀλήθεια... Δὲν τὸ σκεπτόμουν πλεῖά... Εἶνε μία ἡμέρα ἑορτῆς!..

[Πίπτει ταχέως ἡ αὐλαία.]

[Παρίσι, Μάιος 1913.]

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

Εἰς χήραν... παρηγορημένην!

ΤΗΣ χηρείας σου τὴν πίκρα πῶς νὰ τὴν γλυκάνῃς ξεύρεις:
κλαῖς τὸν ἓνα ποῦχαις χάσει καὶ γελᾷς μὲ ὅσους εὖρης.

ΣΑΤΑΝΑΣ